

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

98. številka.

MARIBUR, dne 14. oktobra 1925.

Letnik I.

Avtonomne (okrajne in občinske) doklade v Sloveniji

Slovenija ječi pod neznosnimi davčnimi bremenmi. Poleg državnih davkov, ki so po proračunu pretirano visoki in ne odgovarjajo davčni moči in številu prebivalstva v Sloveniji, mora nositi Slovenija občutne avtonomne doklade. Te avtonomne doklade so od leta do leta večje, ker država ne prispeva za vzdrževanje cest in bolnišnic onih zneskov, katere bi po določbah zakona morala prispevati. Ne sme se pozabiti, da plačuje Slovenija poleg predpisanih neposrednih davkov še 150 odstotno državno doklado, od teh 150 odstot. se smatra 70 odstot. kot nadomestilo za nekdanje deželne doklade.

Predočimo si ponovno številke! Za preteklo proračunsko leto je bil za Slovenijo predpisan neposredni davek v znesku 74 milijonov dinarjev, za petkrat večjo Srbijo s Črno goro pa le 189 milijonov dinarjev ali dva in pol krat več. Ze predpis za Slovenijo je pretiran. Se večje pretiranost pa kaže plačilo neposrednih davkov. Slovenija je znatno prekoračila predpisano svoto in je plačala 114 milijonov dinarjev, Srbija s Črno goro pa je z 197 milijoni dinarjev jedva dosegla predpisano vsoto. Ako primerjamo plačilo Slovenije s plačilom Srbije in Črne gore, vidimo, da je plačala Srbija s Črno goro le 1.75 krat več neposrednega davka, mesto vsaj 4 krat toliko, četudi bi po številu prebivalstva prišlo na Srbijo s Črno goro 5 krat toliko neposrednega davka, radi tega, ker treba poleg števila prebivalstva upoštevati i davčno moč Slovenije. V obliki 70 odstot. doklad kot nadomestila za nekdanje deželne doklade je plačala Slovenija lansko leto okrog 32 milijonov dinarjev, dočim ni dobila te vsote za vzdrževanje cest in bolnic na razpolago.

Koliko znašajo avtonomne doklade v Sloveniji? Po statistiki delegacije ministrstva financ v Ljubljani za leto 1924 znašajo iste trikrat toliko kot državni davek, ki služi kot podstava za odmero doklad. Na bivšem Stajerskem in Koroškem znašajo avtonomne doklade skoraj 5 krat toliko kot državnih davkov.

Avtonomne doklade v mariborski oblasti so dvojne: okrajne in občinske. Okraj Laško nima okrajnih doklad. Najnižje okrajne doklade ima okraj Sevnica, in sicer 40 odstot., najvišje pa okraj Brežice, Sv. Lenart v Slov. gorah in Marenberg, in sicer 500 odstot. Za l. 1924 je bilo predpisano okrajnih doklad 8 milijonov 984.222 dinarjev. Pri večini okrajev znašajo okrajne doklade nad 200 odstot., osobito radi tega, ker prispeva država le malenkostne zneske za vzdrževanje cest, oziroma letos še ni prispevala ničesar. Stroški za vzdrževanje cest v Sloveniji, katere cestno omrežje znaša 4.190 km, so bili proračunani za proračunsko leto z 18.5 milijonov dinarjev, po zakonu določen prispevek države znaša 12.2 milijona dinarjev; kljub predlogom in pojasnilom gradbene direkcije v Ljubljani se je postavilo v drž. proračun le 1.5 milijona dinarjev, jedva desetina predlaganega kredita. Pozabiti se ne sme, da so bili i krediti za prejšnja leta nezadostni in da dolguje država okrajnim zastopom iz prejšnjih let 3.9 milijonov dinarjev.

Brez občinskih doklad je v mariborski oblasti 54 občin, najvišje občinske doklade ima občina Kočice v okraju Rogatec v znesku 1100 odstot. V 309 občinah znašajo občinske doklade 1 do 100 odstot., v 395 občinah 101 do 200 odstot., v 202 občinah 201 do 300 odstotkov, v 137 občinah 301 do 400 odstot., v 57 občinah 401 do 500 odstot., v 23 občinah 501 do 600 odstot., v 18 občinah 601 do 700 odstot., v 7 občinah 701 do 750 odstotkov, v 19 občinah nad 750 odstotkov.

Občina Kočice v okraju Rogatec plačuje v celem 1500 odstot. avtonomnih doklad, in sicer 400 odstot. okrajnih doklad in 1100 odstot. obč. doklad. Za leto 1924 se je predpisalo občinskih doklad 9.670.811 din., skoraj za 1 milijon dinarjev več ko okrajnih doklad.

V Prekmurju se pobirajo 50 odstotne cestne in 5 odstotne zdravstvene doklade, ki se stekajo v državno blagajno. Za l. 1924 se je predpisalo 171.202 dinarjev za okrajne doklade in 17.121 dinarjev za zdravstvene doklade. Vlad. Pušenjak.

Politične beležke.

Čudna politično poglavje. Posebno poglavje naše politike bi lahko nosilo naslov: »Ko se Pašič vrne«. To poglavje je med drugim takole opisala zadnja »Slobodna Tribuna«: »Dolge tedne slišimo od režimske strani pri reševanju vseh državnih vprašanj in vladnih odločitev stalni refren: »Dokler se Pašič ne vrne, ko se Pašič vrne.« Kamorkoli krene Pašič, plačuje država cele mesece velik in drag uradniški aparat — v Karlovi Varah, v Evianu, v Montecaru itd. Dnevno se šifrira in dešifrira in mnogi telegrami se pošiljajo sem

in tja. Med Pašičevim bivališčem in prestolnico neprestano dirjajo kurirji ter prihajajo in odhajajo ministri in odposlanci vlade, da prinašajo poročila in sprejemajo navodila. Dnevne in potni stroški padajo kakor ploha. Pomislite, kako ogromni stroški in koliko zastajanja poslovanja! A vendar se čaka naprej. Dokler se Pašič ne vrne! Niti nujnih vprašanj in tekočih poslov ne sme in ne more vlada rešiti brez Pašiča. Od časa do časa odkrijejo cele mase problemov, ki se vsi odložijo za gospoda Pašiča. Pri tem ni čuda, da se mnogi ministri začeli občutiti svojo nepotrebo. A ker imajo salonske vozove in avtomobile, se pa vozarijo iz kraja v kraj države. Kdo se briga za to, da državni stroški rastejo, poslovanje pa stoji. V treh mesecih je bilo le redkokdaj mogoče spraviti v Beogradu pet ministrov skupaj, da bi se v dolgočasju vsaj videli in tako pro forma razgovorili. Ko se Pašič vrne! In vsak dan se pričakuje njegova vrnitev. V tem pričakovanju je pa združena dvojna skrb: prva, kako in kdaj se Pašič vrne, druga pa, kaj bo, ko enkrat pride in vzame vse v svoje roke.« — tgr

Po kraljevem potovanju. Ko je kralj končal svoja potovanja po Dalmaciji, so ministri dajali razne izjave. Tako je rekel minister Gjuričić, da je sedaj pričakovati od kraljevega potovanja velike dobrobiti za ves narod, ker predstavlja kralj zblizanje vseh plemen in vseh struj ter nosi s seboj idejo nacionalnega ujedinjenja. O velikem navdušenju ljudstva v Splitu meni isti minister, »da se je to navdušenje skozi decenije zbralo in zgradilo ter sedaj našlo priliko, da se pokaže.« Minister notranjih zadev Maksimović je pa rekel: »Mi smo te dni občutili, kaj je Dalmacija, posebej pa še njeno središče Split. Videli smo, kako to mesto globoko občuti in razumeli smo vse to, kar umo o Splitu vedeli še iz dobe suženjstva.« — Prav lepo pravi »Svobodna Tribuna«, da gg. ministri vse to sedaj uvidevajo. Vprašati se je pa treba, zakaj je pri vsem tem, »kar je skozi desetletja izgrajeno in kar je še znano iz dobe suženjstva«, morala Dalmacija skozi celih sedem let prenašati zapostavljanje in tudi krivice Leta 1918 in 1919 se je izražalo vendar isto razpoloženje, a kako to, da ministri tega niso videli? Ali jim je moral kralj šele odkriti, kako narod misli in občuti? Naj vsaj sedaj zapomnijo vse, kar so videli in čuli v Dalmaciji in naj ne rešujejo posameznih dalmatinskih vprašanj le po tem, koliko volilnih kroglic so dobili za svojo stranko v tem in onem mestu, ampak po velikih potrebah in ciljih razuma in dalekovidne državne politike. Ni treba govoriti o tem, da zapušča kraljev obisk globoke utise v srcih naroda, ker je to že od nekdanj, prav potreben je pa globok utis v srcu in glavi ministrov. Prav čudna je gesta, ko eden od ministrov izraža popolno priznanje narodu, drugi pa čestita Dalmaciji. Potrebno bi bilo, da se gospodje poklonijo pred narodom ter se zavežejo, da mu ne bodo več delali krivice. Navdušeno pozdravljanje vladarja se na noben način ne sme razlagati kot zasluga režima. — tgr

Novo Radičeve izjave. Iz Beograda se je podal Radič v Topolo in Oplenac in ko se je vrnil, je dajal zopet izjave ter govoril po svoji navadi v superlativih. O cerkvi v Oplencu je na primer rekel, da se mu zdi, da je nekaj tako krasnega videl samo v Moskvi, da je pa cerkev v Oplencu še veliko bolj vzvišena in da naše katedrale ne izdržijo z njo nobenega primera, ker delajo utis, da se topijo v zemljo, dočim se oplenska cerkev dviga in kliče proti višini. Ko je hvalil svoj spozrazum z radikali, je zopet prišel na svoj vstop v vladu ter je pripovedoval, da bo centralizem tako lepo temperiral, da ga nihče ne bo več občutil. Razodel je tudi, da hoče kot vladni podpredsednik delovati dva dni v Beogradu, dva pa v Zagrebu, da bo med ljudmi, da ne bo treba toliko intervencij in da si bodo ljudje iz Hrvatske prihranili stroške za pot v Beograd. Mogoče misli mož, da bi se lahko vsled tega tudi železniške cene povišale. O svojem vstopu v vladu je sploh govoril kot o gotovi stvari ter je na svoje znane načine obetal modro z neba in prikazoval vse v rožnatih barvah, če bo enkrat na vladu. — tgr

Kulturni boj.

Ker se pri nas vedno dosti govori o kulturnem boju ter se že tudi pri nas pojavljajo podobni znaki, kakor jih poznamo iz zgodovine Bismarckovega Kulturkampfa, bi bilo dobro, da si na kratko pogledamo začetek, potek in konec nemškega kulturnega boja. Kulturni boj je trajal 15 let (1872—1887). Dalnji vzroki njegovi so bili: a) staro sovraštvo protestantske Prusije do katoličanov, ker so v boju med Avstrijo in Prusijo posebno katoličani podpirali Avstrijo. b) Drugi vzrok je bilo živahno in uspešno delovanje katoliškega duhovništva na gospodarskem in socialnem torišču, pa tudi v verskem oziru. Protestanti so bili jezni zlasti na delovnega škofa Kettelerja, kapitalisti pa so sovražili duhovščino, ki je zlasti potom združništva iztrgala ljudstvo iz njihovih grabežljivih krempljev. c) Tretji vzrok je pa bil, ker je bila katoliška cerkev v Prusiji skoraj neodvisna od države. Zato so se začele Bismarcku kakor nekdanj Napoleonu zbirati v ustih sline po absolutni nad-

oblasti nad Cerkvijo. Duhovščino imeti na svoji strani, kot nekako posvečeno žandarmerijo (gendarmérie sacrée), duhovščino ločiti od naroda in si jo usuznjiti: potem bi se vladalo. — Neposredni povod h kulturnemu boju je našel Bismarck v katoliški dogmi o papeževi nezmotljivosti. Nekaj tisoč katoličanov z Dellingerjem na čelu se je uprlo pa pežu Piju IX. ter si ustanovilo starokatoliško cerkev. Ker niso imeli svojih svetišč in drugih sredstev (pravi katoličani so jim zelo nasprotovali), so poklicali na pomoč Bismarcka, ki je to priliko popadel, kakor lačen pes kost ter začel s svojimi udarci proti katoličanom. Nekaj teh udarcev bodi tukaj na kratko omenjeno: izgon jezuitov (1872); cela vrsta takozvanih Maigesetze (majevih zakonov) leta 1872, 1873, 1874, s katerimi so se uničila vsa katoliška društva; duhovniki pa in škofje, ki so se tem naredbam uprli, so morali v ječo Leta 1878 večina škofij ni imela več svojih škofov, ker so bili zaprti. Nadškof gnezovski je bil obsojen na 2 leti, kolinski na 7 mesecev, škof trierski na 9 mesecev, paderbornski na 6 mesecev, münsterski na 1 mesec; pomožni škof Janiszewski je bil zaprt 6 mesecev, ker je delil sv. birmo, pomožni škof Cybichowski pa 9 mesecev, ker je posvetil sv. olje. Nadškof grof Ledochowski je v ječi prejel od papeža kardinalsko čast. Nad tisoč župnij ni imelo dušnega pastirja, ker so bili nasilno odstavljani, izgnani ali vrženi v ječo. Državni organi so se spozabili do najkrutejšega nasilstva proti katoličanom: zabranjevali so delitev sv. zakramentov v župnijah, kjer ni bilo duhovnika. Posebno zanimiv je bil zakon z dne 22. 4. 1875: država je odpovedala vsako podporo, duhovništvu (Brodkorbesetz), samo tistemu duhovniku se je izplačala mesečna svota, ki se je z lastnoročnim podpisom zavezal, da se strinja s proticerkvenimi odredbami vlade. Taki udarci so iztreznili katoličane, odprli oči tudi tistim, ki so prej bili še tako zaslepljeni. Med njimi se je začelo živahno delovanje, dokler se niso politično organizirali ter ustanovili katoliško stranko, centrum imenovano, in oholi Bismarck, ki se je hvalil, da nikdar ne pojde v Kanoso, je moral polagoma odnehati ter preklicati vse proticerkvene odredbe. S svojim nastopom proti katoličanom je dosegel k večjemu to, da so se isti vsestransko tako organizirali, da so v državi prevzeli vodstvo na političnem in gospodarskem polju. — Kdor je pazljivo pregledal te vrstice, bo z lahkoto primerjal naše razmere z nemškimi. Posebno dalnji vzroki nemškega Kulturkampfa so tako podobni dalnjim vzrokom kulturnega boja, katerega nekateri ne samo željno pričakujejo, marveč tudi pripravljajo. Zato se nam nehote vriva misel: Če nemška prostožidarska loža v svojem sovraštvu in nevoščljivosti ni požrla katoličanov, se to tudi pri nas ne bo posrečilo. Mi čakamo na svojih postojankah, pripravljeni za vsak slučaj. — Montanus.

Po svetu.

Grške revolucije. Francozi se norčujejo iz ponovnih grških homatij ter imenujejo vse to, kar počenja sedaj general Pangalos in tudi to, kar delajo njegovi nasprotniki, »revolucijo pri čokoladi«. Ta naziv je prav dober. Ljudstvo je namreč popolnoma apatično ob neprestanih generalskih obratih in preobratih, državnih udarov in revolucionarnih zamahov. Zjutraj, ko so pili atenski meščani kavo in čokolado, so zvedeli, da je vlada proglasila obsedno stanje radi nekih člankov v listih. Manjšega vzroka za obsedno stanje in preke sode pač ni nikjer na svetu in ko se to tolikokrat ponavlja, je pač razumljivo, da teče življenje naprej brez vsake spremembe. Grčija ima od generalskih revolucij silno škodo, če ne drugače, že s tem, da trpi na ugledu. Generalski spori ne dajo deželi, da bi se posvetila svojim praviim potrebam. Politični boji v Grčiji nimajo več nobene od onih oblik, ki so udomačene na zapadu. Če se kolikortoliko po zapadnoevropskem primeru tudi začne kak politični pokret in se pri njem udeležujejo tudi pravi ljudski zastopniki, je naenkrat en del oficirjev v ospredju in naenkrat imajo celo stvar oficirji v rokah ter jo vodijo tako, da nihče ne ve, kaj se bo jutri iz nje izmilo. Grška soldateska ne pozna niti malo one stanovske solidarnosti, ki preveva in vzdržuje armade po drugih deželah. V vsaki kasarni je vedno med oficirji in vojaki več skupin z različni političnimi načeli, ki psujejo ena drugo. Politična gesla in oficirske skupine se pa menjajo kar črez noč, a če bi bila soldateska tudi enkrat trajno politično opredeljena in bi si stale izrazile skupine nasproti, je gotovo, da bi si kar črez noč kak general izmislil neko novo politiko in da bi kar naenkrat zbral okrog sebe kot svoje pristaje posamezne člane vseh drugih skupin. Sploh je danes cela Grška v najhujšem neredu. Uradi poslujejo samo na videz in če bi kaka upravna moč začela resno uvajati red, je gotovo, da jo takoj odstrani splošna nezadovoljnost. Tako je moral iz Soluna oditi neki prefekt, ki je začel energično izdajati predpise za cestni in ulični promet. Ko je hotel avtomobilom, vozovom in pešcem predpisati kretanje, je izbruhnila prava »revolucija« in prefekt je moral oditi. Ljudje si pač ne dajo vzeti in kratiti navajenega strahovitega nereda. Finančna uprava se v splošnem neredu tudi izdatno

Sukno za plašče - anglane - sukno v vseh modnih barvah

JESENSKE NOVOSTI
v original angleškem suknu
v veliki izbiri se kupi najceneje pri
FRANC MASTEK, MARIBOR GLAVNI TRG 16

udejstvuje. Vsak čas so v prometu na pol in celo na četrtino pretrgani bankovci, znamke in kolekci. — Grška si ne bo prej opomogla in se ne bo prej uredila, dokler se ne reši samopašne in oblastizeljne soldateske. Poleg te soldateske se ne more uveljaviti in udeleževati noben dober državnik. Tudi Venizelosu so se generali obesili za frak in niso ga samo ovirali, ampak tudi prav grdo z njim pometali. Večkrat so ga grdo izrinili iz države, da ga potem zopet kličejo nazaj kot odrešitelja. — tgr

Proti carinskim mejam. Konferenca interparlamentarne unije je sprejela na svoji zadnji seji resolucijo za odpravo vseh carinskih mej v Evropi. Kot prehod v to novo gospodarsko fazo navaja in priporoča ta resolucija splošno znižanje carin. V svrhu praktične izvedbe te resolucije je bil izbran poseben odbor, ki bo skušal sedaj pridobiti na podlagi točno izdelanih predlogov in poročil posamezne evropske države za ta sklep interparlamentarne unije, ki je sedaj svojo konferenco zaključila. — tgr

Radi Mosula. Po turških mestih se vršijo velike manifestacije za Mosul proti angleški grabežljivosti z geslom »Mosul mora ostati turški!« Turški poslanik v Moskvi je imel daljšo konferenco s Karahanom, ruskim strokovnjakom za azijske zadeve ter je ob tej priliki razpravljal o vem, kar bi prišlo v poštev pri angleško-turškem sporu. Po poročilih iz Carigrada, je Karahan izjavil turškemu poslaniku, da zastopa ruska vlada stališče, naj Mosul ostane pri Turčiji. — Turški poslanik je pa izjavil, da Turčija nikakor ne želi vojne, a da je pripravljena svoje pravice glede Mosula proti angleški grabežljivosti braniti z vsemi sredstvi. — tgr

Mednarodne brzojavne zveze z Rusijo. Brzojavna zveza z Rusijo z inozemstvom je bila obnovljena šele leta 1921, ko je neko dansko društvo dobilo prvo koncesijo na področju sovjetske Rusije in začelo svoje delo. Od tega časa se brzojavne zveze z inozemstvom stalno in močno razširjajo. Leta 1921 je bilo poslanih iz Rusije v inozemstvo 27 tisoč brzojavk, 1922 leta 209 tisoč, leta 1923 485 tisoč, lani 617 tisoč. Enako hitro se zvišuje tudi število tranzitnih brzojavov: leta 1921 70 tisoč, predlanskem 340 tisoč, lani 383 tisoč, a letos samo v treh mesecih 210 tisoč. Večina brzojavov se dostavlja po žici, manjši del pa potem radija. V mednarodnem prometu se radio-telegrafija vedno bolj omejuje na novinarsko in razglaševalno službo. — tgr

O odnošajih med našo državo in Rusijo.

Nekaj časa že krožijo po raznih listih vesti o pripravljanju normalnih odnošajev med našo državo in med sovjetsko Rusijo. Najprej so Radičevi častilci hoteli iz Radičevega govora pred peto komisijo Zveze narodov zaključiti ter prepričati javnost, da bo prišlo na podlagi tega govora do rednih in dobrih odnošajev, potem se je ob priliki poročanja o nameravanih spremembah v diplomatski službi namigavalo in celo trdilo, da bo ob tej priliki določen tudi naš diplomat za Rusijo in končno, ko se je naš poslanik v Berlinu Balugdžić razgovarjal s sovjetskim zunanjim komisarjem Čičerinom, se je po nekod tudi objavljalo, da bi imel biti Balugdžić naš poslanik v Moskvi z ozirom na novo našo politiko napram sovjetom.

Kaka je ta nova politika napram Rusiji in kje naj bi se videla ter udeleževala, pa nihče ne pove. Da bi kaka Radičeva izjava tvorila začetek nove politike napram Rusiji, je popolnoma prazno. Prvič govori Radič v zadnjem času tako, da se vsak njegov stavek lahko obrne, kakor kdo hoče. Tako se je že večkrat tudi prakticiralo. Drugič je bilo pa še vse, kar je Radič o

Rusiji do sedaj govoril, napačno, neiskreno in v mnogih slučajih tudi demantirano od same ruske strani. Iz trte izvito je bilo pripovedovanje v prejšnji njegovi politiki o vojaški in moralni pomoči Rusije, da bi bil priznani in tudi v Rusiji čislani človekoljub Nansen »antantin špijon« in določen za izgon iz Rusije, se je kot navadna laž zavrnilo od ruske vlade in tako je popolnoma izključeno, da bi se od Radičeve strani zamoglo pričakovati kako prispevanje k novi politiki napram Rusiji ali celo k zblizanju med obema državama.

Precej pozornosti pa zasluži sestanek našega diplomata Balugdžića s sovjetskim zunanjim komisarjem Čičerinom. G. Balugdžić je že davno predestiniran za sondiranje pogajanja z Rusijo. On tudi ni prvič prišel v stik s sovjetsko diplomacijo. Pred dobrimi dvema leti so že nekateri beograjski listi poročali, da sta se ustavila v Beogradu inkognito dva rusko-sovjetska predstavnika in da je tedaj z njima prišel v stike gosp. Balugdžić, tedaj naš poslanik v Atenah.

Vso pozornost zasluži g. Balugdžić tudi radi tega, ker je po mišljenju in načinu ter gotovo tudi drugače nasproten znanemu diplomatu Spalajkoviču. Spalajkovič je imel žalostno in sramotno smelost, da je ob akciji proti ruski lakoti pred celo Evropo izjavil Nansenu, da država, katero zastopa, ne da niti pare za boljševo Rusijo, Balugdžić se je pa pri pomožni akciji udeleževal in je v beograjski »Politiki« napisal več člankov, ki so nasprotni mišljenju Spalajkoviča in mnogih drugih politikov v zunanji in notranji političnih vprašanjih.

V današnji situaciji se posebno občuti potreba in tudi opazi se, kako se vse države trudijo, da uredijo svoje odnose z Rusijo. Češka je faktično že od nekdaj v dobrih odnošajih, nepričakovano si to prizadeva tudi Poljska in tako je logično, da južni Slovani morajo obnoviti svoje stare in zgodovinske zveze z Rusijo. Za naš narod je to še posebno važno, da si poišče močno slovansko zatočišče proti italijanskemu imperializmu, ki se noče odreči svojim ciljem in namenom na našo škodo. Sovjetska Rusija je edina država, ki ni priznala italijanskega gospodarstva nad 600.000 naših rojakov. Naj bodo sovjeti ali boljševoiki še tako rudeči, to pa le vsi priznavajo, da se vodi ruska zunanja politika v narodnem ruskem smislu. Pokojni Lenin je v višku revolucije napisal značilno razpravo o narodnem vprašanju pod naslovom: »Zakaj se ponasam, da sem Rus?« Med zapadno Evropo in voditelji današnje ruske politike je velik prepad v socialnem in političnem nazoru. Priznati se pa mora, da ruski politiki bolj razumejo potrebe popuščanja in mirnega sporazumevanja kot pa mnogi politiki zapada. Zapadnim politikom prizadevajo mnogo težav in nesoglasij interesi v drugih kontinentih in mnoge zveze od te strani narekujejo prav sebični pomisleki. Rusija pa nima kolonij, ne stremi za osvojevanjem in tako so dobri odnošaji s to veliko državo malim narodom in državam v vsakem oziru potrebni in koristni, posebno pa še, če so te male države slovanske.

Do dobrih odnošajev med Jugoslavijo in Rusijo bo prišlo, ker mora priti, če pride že sedaj, pa to ne bo v nobenem oziru zasluga Radiča, ampak zasluga končno vsikile uvidevnosti Ninčiča in Pašiča. — tgr

Iz Slovenije.

DOHODNINA IN DELEGAT Dr. ŠAVNIK.

Na splošne pritožbe, da je dohodnina mnogo previsoka in da davčne oblasti v Sloveniji skoro dvakrat toliko predpišejo in iztirjajo na dohodnini, kakor je določeno po proračunu, trdi gospod delegat dr. Šavnik, da je to posledica tega, ker dohodnina — ni kontingentirana. Od leta 1896. je v veljavi zakon o dohod-

nini, tudi prej ni bila kontingentirana, a toliko pritožb kot zadnja leta, ni bilo nikdar, toliko rubežen in prodaj nikdar ko letos; večino davčnih zaostankov tvorijo dohodnina, ljudje ne morejo pri najboljši volji plačati pretirano odmerjene dohodnine. Glavni razlog, da skoraj dvakrat toliko dohodnine plačamo, je pretirana gorečnost davčnih oblasti, ki še vedno mislijo, da so gospodarske razmere letos iste ko leta 1922 in 1923, ki ne upoštevajo, da so cene lesu in živini padle za polovico, stroški pridelovanja pa ostali enaki. Dohodnina bi se z ozirom na navedene razmere in na dvig vrednosti dinarja za skoro 50 odstot. od leta 1923 morala znižati, a ne zvišati. Gospod delegat bi naj proučil, kako različno postopajo davčne oblasti pri odmeri davkov, kako nekatere brez vsake stvarne podlage določajo čisti dohodek pri lesu, hmelju, živini itd., dočim nekatere, ki so pa prav malobrojne, pravilno postopajo. — Imamo predstojnike davčnih oblasti, kakor na primer v Slov. Gradcu, ki vsaki govorici verjamejo, ki predpisujejo dohodnino od skupička za hmelj kmetom, ki nimajo niti jedne hmeljeve sadike ali kmetom, ki lanškega hmelja niso prodali, ki predpisujejo obrtnikom v vasi, ki so najemniki, tako visoko dohodnino, da bi z isto vsoto 2 meseca v letu s celo obitelji lahko živeli, ki predpisujejo dohodnino od dohodkov žag, lesnih trgovin itd. davčnim obvezancem, ki nimajo ne žag, ne lesne trgovine. Taki slučajji, osobito v Sloveniji, kjer je glavni dohodek za kmeta les, dohodki iz lesa od davčnih oblasti mnogo pretiravajo, niso osamljeni, nego so postali skoraj — pravilo. Davkoplačevalcu, ki se začuden vpraša, odkod tako visoka dohodnina, se svetuje, naj vložijo priziv. Vložilo se je in se vlaga prizive, a rešitve ni, ali pa je neugodna. — Pri rešitvi prizivov je dana ugodna prilika davčnim oblastem, da popravijo pretiran predpis dohodnine, kar lahko store, četudi ni dohodnina — kontingentirana. Gospod delegat! Pustite si predložiti poročila od vseh davkarij, videli boste, koliko rubežen je letos potrebnih, ker ljudstvo ne more plačati davkov, osobito ne pretirane dohodnine, potem upamo, da boste dali davčnim oblastem navodilo, da naj upoštevajo gospodarske krize, padec cen kmet. pridelkov, dvig dinarja, da naj dobrohotno postopajo pri rešitvi rekurzov in doseglo se bo, da bo dohodnina davek, katerega bo davčni obvezanec v stanu plačati in da bo v Sloveniji plačana dohodnina odgovarjala po v proračunu določenem znesku, četudi ni — kontingentirana. Plačilo davkov v drugih pokrajinah nam jasno kaže, da se drugod davčne oblasti ozirajo na spremembo gospodarskih razmer. — ak.

Vprašanje na velikega župana mariborske oblasti: »Jutro« poroča, da je občinski odbor v Marenbergu razpuščen, imenovan gerent in gerentski sosvet, obstoječ po večini iz samostojnih demokratov. G. velikega župana vprašamo: ali mu je znano, da so pri volitvah dne 8. febr. 1925 dobili v Marenbergu Nemci 112 glasov, radičevci 60, socialisti 53, SLS 39, Davidovičeva demokr. stranka 30, samostojni demokrati pa le 26 glasov, ali mu je znano, da so tržani Slovenci volili večinoma Davidovičev stranko, ali mu je znano, da danes niso več samostojni demokrati na vladi, ampak radičevci, da bi se on, ako ne upošteva pri volitvi ustvarjenih razmer kot nepristranski uradnik, moral držati strank, ki so na vladi, a ne samostojne demokratske stranke. V narodnem oziru in v interesu konsolidacije razmer pa je popolnoma pogrešno, da se je vrnil v sosvet notar A. Kolšek, katerega niti liberalni Slovenci ne marajo. Vse stranke bodo protestirale in vprašale, ali je v interesu države, da se v narodno-ekspoziranem trgu upoštevajo skrajno nepriljubljeni samostojni demokrati, druge stranke pa odpravijo, četudi imajo samostojni demokrati najmanj pristašev v trgu in okolici. — ak.

Smrt mladega duhovnika. V Št. Lovrencu na Dravskem polju je preminul včeraj na rojstnem domu ka-

Matija Munda:

„Stražni ognji.“

literarno glasilo mariborskega katoliškega dijaštva. Prvi zvezek II. letnika. Posamezna številka stane za dijake 3 D za druge 5 D. Urejuje Tone Krošl, Maribor, Koroščeva ulica 12.

Motil se je, kdor je mislil ob koncu lanskega šolskega leta, da bodo »Stražni ognji«, ki so zagoreli v srcih katoliškega mariborskega dijaštva, v času počitnic mirno ugasnili, da bo ostalo od njih le žalostno pogorišče. Ravno nasprotno! Z novimi močmi, ki so si jih nabrali tekom počitnic so se v letošnjem šolskem letu lotili dela, da pripravijo sebi in tovarišem, ki so dobre volje, pot v deveto deželo, in da sebi in tovarišem razsvetlijo pot do mlade zarje. . . V noč in vihar raste pesem stražarjev!

Mi stražimo
kralja Matjaža;
mi čakamo
novega dne;
mi hočemo
novih ljudi.

Tak je njih letošnji program, izražen v prvi številki, ki je pred kratkim izšla. Jaz sem je vesel.

Idejno najbogatejši, obenem proramatičen članek je »Oče naš, ki si v nebesih« od B. Šedivja, ki je ena sama vi-

soka pesem ljubezni, ki nam iz skrivnih virov govori, da ima ljubezen samo eno zapoved: »Ljubi Boga nad vse!« S to ljubeznijo v srcu hočemo biti moderni vitezi, ki ne osvajajo z mečem zemlje za ljudi, temveč z ljubeznijo človeške duše za Boga. — Škenderjeve »Nove besede« bi jaz ne postavil na to mesto, kakor jo je urednik Tone Krošl. Ni slaba, toda ideja je izražena malo nerodno. Premalo poezije je v njej. — E. K. ova »Moja strast« je prav lepa. Če je prišla cela od srca, potem bo E. K. kot bogoslovec srečen in zadovoljen. Sklep v prvi kitici, da je zato trda njegova beseda, ker je prijatelj duše, ker ne pozna telesa, je malo čuden. — B. jeva »Brez krmila« pa ni samo brez krmila, temveč tudi brez vesel in brez mornarja. Je kakor prazen oreh. Zdi se mi neumestno s trdno steno zavarovati praznino. Če se pa notri res kaj skriva, zakaj bi si ne upali tega pokazati. Saj smo pošteni in pošteni ne kradejo. — Leopold Stanek je novinec v poeziji. Izraz mu je včasih neroden, pa bo že. . . »Mlada pesem dekle« se mi zdi lepša ko »Tujec«. Pa Krivogled bi s prvo ali drugo najbrž še ne bil zadovoljen. — J. Richterjev »Kralj na Betajnovi« je, oziroma bo nekaj svojevrstnega. Nehote sem pri branju dobil utis, da čitam Meška. Stvar soditi danes, bi bilo prezgodaj, ker se bo še nadaljevala, kakor tudi Boštelova razprava o »Pesmi«. Kdo drugi pa naj piše pesmi, če ne pesnik! Njegova fantovska je lepa in res fantovska. — Tudi Fr. Borkova »Zetev« je idejno lepa. Pri prvem verzu bi se Krivogled ustavil in skimal z glavjo. — Označba nove romantike, s katero raste nova mladina ni baš izčrpana. Dr. Jeraj bi vedel o tem več povedati. — V

poročilo R. Jurčeca o ustanovitvi dijaškega Orla, ki je plod dijaškega tečaja na otoku Kropanju najdem stavek: »Odlučili so se ti dijaki, da izvedejo na Hrvatskem ločitev duhov v smislu Mahničevih načel.« Tov. Jurčecu lahko povem, da dijaštvo, ki je na Hrvatskem izvedlo ločitev duhov v smislu Mahničevih načel, pa še prav radikalno, praznuje ravnokar letos svojo dvajsetletnico. Tov. Jurčec naj vzame v roko v pred par dnevi izišlo jubilejno dvojno številko »Luči« (Almanah »Luči« 1905—1925. Izdala Jugoslovanska kat. dačka liga v Zagrebu, Pejačević trg 15), pa se bo lahko prepričal, kako radikalno je izvedena ločitev duhov na Hrvatskem, kako močna je kat. akcija danes med brati Hrvati. Saj si je »Luč« takoj ob ustanovitvi leta 1905. postavila katoličanstvo, nacionalizem in demokratizem kot tri temeljne točke svojega programa. Saj je takrat, ko novi pokret hrvatskega dijaštva pri konservativni katoliški javnosti ni našel razumevanja, bil Mahnič edini, ki je temu dijaškemu pokretu šel v vseh ozirih na roko, bil sploh duša novega gibanja. Tako si je Mahnič sam vzgojil okoli »Luči« ljudi, ki so začeli uveljavljati njegova načela med narodom hrvatskim in izvajati ločitev duhov. Danes pa, ko praznuje ta rod svojo dvajsetletnico, lahko s ponosom gleda nazaj na delo, ki ga je izvršil. — Umetniška priloga je lepa, a več ne, o Ačkovi dveh kompozicijah pa ne vem, sta li dobri ali slabi.

»Stražni ognji« in njih izdajatelji zaslužijo simpatije našega občinstva.

plan g. Anton Peršuh. Rajni je bil rojen v St. Lovrenču na Dravskem polju 6. januarja 1890. V Mariboru je obiskoval gimnazijo in bogoslovje ter bil posvečen 25. julija 1913. Njegova prva kaplanija je bila Dol pri Hrastniku, nato Marija Snežna, Sv. Ana na Krembergu in pred nastopom dopusta je pastiroval v Rečici na Paki. Radi boleznij je dobil julija meseca dopust in se podal po zdravje na svoj rojstni dom, kjer mu je pa neizprosna jetika upihnila luč življenja. Blagopokojni je bil živahno vesele narave, dober dušni pastir, miroljuben in radi tega tudi povsod priljubljen, kjer je pastiroval. Pokoj njegovi duši in bodi mu ohranjen dober spomin pri duhovnih sotovariših in pri vseh, ki so ga poznali! Pogreb s bo vršil v četrtek ob 10. (deseti) uri predpoldne.

Popravilo dravskega mostu v Ptuj. Okrajni zastop v Ptuj bo pričel dne 19. t. m. s popravilom dravskega mostu v Ptuj. Gledalo se bo kake količinski popravil, da se radi tega promet ne bo oviral, vsekakor pa se opozarja vozniške in avtomobiliste na skrajno pazljivost, da se ne zgodi kake nesreče, pri kateri okrajni zastop ptujski ne bo nosil nobene odgovornosti, posebno če se je zgodila iz nepredvidnosti voznika. Posebno pa se še povdarja, da se navzlic temu, da se bode gledalo na neoviranje prometa, vsekakor ne more naprej zagotoviti, ali bo prevoz za težke tovore ali tovorne avtomobile, posebno pa obložene, mogoč ali ne. Ta dopis naj služi voznikom in avtomobilistom kot opozoritev in v tozadavno ravnanje, dokler ne bodo popravila dela mosta končana.

Smrt krščanskega moža na Svetini pri Celju. Tukaj je umrl dne 12. t. m. posestnik in gostilničar Miha Klinar, p. d. Turin. Bil je vrl krščanski mož, po svoji zunanosti priljubljen in znan povsod. Pogreb bo v sredo, dne 14. t. m., ob 10. uri dopoldne na Svetini.

Planinci! — V nedeljo 18. t. m., na god svetega Luke, imamo na Smolniku ob poldesetih sv. mašo. — Vabljeni ste vsi prijatelji Smolnika, posebej pa še vsi častivci našega Lukeja! — Aljažev klub.

Dnevne novice.

Nekaj iz starega Beograda in srbske zgodovine. — Stari deli Beograda — zlasti predmestni, izginejajo eden za drugim. Sedaj je na vrsti Karaburma ob Donavi. Ta del s turškim imenom, ki pomeni »črni pristan«, leži tako, da ima razgled na Beograd kakor tudi na Zemun ter je prav znamenit v srbski zgodovini. Kakor je mračen in zapuščen, je bil vendar često zbirališče velikih množic. Karaburma je bila nekdanj morišče in mnogi atentatorji so našli tu epilog svojega življenja, ki tvori več ali manj važna poglavja srbske zgodovine. Toliko ljudi pa še menda nikdar ni bilo zbranih na Karaburmi kot 16. julija 1868. Na ta dan so bili usmrčeni sodnijsko ugotovljeni krivci umora kneza Mihajla. Dne 29. maja 1868 leta je pisal tedanji beograjski list »Vidovdan« o popolnoma »mrtni politični situaciji« ter tožil, da nima prav nobene politične novice za svoje čitatelje. Dobro uro po izidu te številke, so pa vozili skozi mesto umorjenega kneza Mihajla in začele so se ne samo po mestih, ampak tudi po deželi aretacije vseh prijateljev in pristašev Karadjordjevičev. Atentatorski proces ni dolgo trajal, osumljeni so smeli le kratko odgovarjati na stavljena vprašanja in izid je bil: 14 smrtnih obsodb in še enkrat toliko obsodb na dolgotrajno ječo. Med obsojenci na 20 letno ječo je bil tudi knez Aleksander Karadjordjevič, a obsodba je bila zanj in še za nekega drugega izrečena »in contumatio«, ker se je knez nahajal v Budimpešti. — Ob veliki udeležbi ljudstva so se vršile 16. julija justifikacije na Karaburmi. Postavljen je bil samo en kol, pred njim pa štirje vojaki s puškami, ki so v obsojenca enkrat ustrelili in potem še enkrat, če se je še zganil. Ko je bil prvi mrtev in odvezan, so na krvav kol privezali drugega in tako je šlo po vrsti. Pri desetem se je pa zgodila nesreča, da se je pri drugi salvi ena krogla odbila od kola ter tako zadela oficirja, ki je vodil eksekucijo, da je bil pri priči mrtev. Ta nesrečni slučaj in nevihte ter poplave, ki so takoj nato nastopile, so bile povod dolgotrajnih vznemirljivih govoric in domnevanj po celi Srbiji. Še danes hranijo dopise raznih srezkih načelnikov, ki so opisovali, kako nevihte in vse drugo en del ljudstva smatra za kaznen radi knezovega umora, dočim nasprotniki trdijo, da je to znamenje in karanje krivične morije na Karaburmi. — Še danes je mnogo Beograjčanov trdno prepričano, da na Karaburmi straši. Neki stavec, ki že 20 let prebiva tam v neki samotni hišici, ve o strahovih mnogo pripovedovati, pristavi pa, da sam s svojimi očmi še ni ničesar videl, ker »strahov pač ne vidi vsak«. Za skupni grob obsojencev se nihče ne briga. Pred vojno je žena od enega postavila kamen s križem, med vojno je pa granata ta spomenik razbila. Sedaj Karaburme prekopavajo in so pri tem našli, da je na mnogo kosti. — tgr

10 obletnica najtežjih dni Beograda. V nedeljo so bile po beograjskih cerkvah spominske svečanosti za one, ki so pred desetimi leti padli pri obrambi Beograda. Pred desetimi leti je preživljal Beograd svoje najtežje čase. Avstrijske granate so padale v mesto in na več krajih je že izbruhnil požar. Male srbske čete, regularne in dobrovoljske so v največji naglici na raznih krajih kopale strelske järke, a ker so neprestano nad mestom krožili avstrijski in nemški zrakoplovi, je sovrážna artilerija delovala z vedno večjimi in strašnejšimi učinki. Nekateri nemški zrakoplovi so se spuščali tako nizko, da bi lahko vsaki čas zadeli ob strehe in da so ljudje lahko natančno videli pilote. Glavne beograjske ulice je razkopavala ena granata za drugo in izmed

civilnega prebivalstva je bilo mnogo žrtev. Mrličev ni so mogli voziti na pokopališče in ko so prenašali ranjence, je granata večkrat vse skupaj pobila. Ob umiku iz obstreljevanega mesta je nastopila povrh še silna ploha. — tgr

Kulturno-zgodovinska razstava z Zagrebu. Preteklo nedeljo je bila z Zagrebu otvorjena kulturno-historična razstava, ki kaže razvoj Zagreba od ustanovitve do danes. Razstava je nameščena v raznih zavodih in poslopih.

Zatvoritev gimnazije v Osijeku. Vsled naredbi pravosvetnega ministra so v Osijeku zaprli štiri višje razrede tamošnje gimnazije in to vsled preslabega obiska. Dijaki so odšli v Požego študirat, kjer se nahaja edina gimnazija v Slavoniji.

Kongres balkanske pravoslavne duhovščine. Med pravoslavno duhovščino na Balkanu se širijo resne vesti, da se naj skliče kongres v samostanu na gori Athos. Ta kongres pravoslavne duhovščine bi imel kot cilj: zblizanje balkanskih narodov potom pravoslavne cerkve, ustvaritev skupne fronte proti ateistični propagandi boljševizma in razmah krščanstva na Balkanu.

Poneverba na račun invalidov. O razmerah v sanatoriju Brestovac na Hrvatskem, v katerem se nahajajo v oskrbi delanežni invalidi, so časopisi že mnogokrat pisali. Oskrba revežev je bila taka, da so v protest pričeli z glavnostno stavko, ker vse pritožbe niso ničesar pomagale. Končno je oblast na zahtevo invalidov odredila revizijo uprave zavoda. Revizorji so pri preiskavi našli na nepričakovano odkritje. Po knjigah so ugotovili, da so uradniki poneverili okrog 400.000 dinarjev denarja, določene za invalide. Brezvestni uradniki so aretirani.

40.000 nepreskrbljenih vojnih sirot v naši državi. Te dni se je morala pred beograjskim sodiščem zagovarjati radi tatvine 14letna vojna sirota. Pri tej priliki je zagovornik razjasnil sodniku, da je po celi naši državi 40.000 nepreskrbljenih vojnih sirot in to ne samo v Beogradu, ampak po vseh drugih mestih. Vojna sirota v Beogradu, ki je izmaknila 6 dinarjev, je bila kaznovana z zaporom od dveh mesecev.

Proces proti morilcu treh oficirjev. Pred beograjskim vojnim sodiščem se je dne 13. t. m. pričel proces proti Arnavtu Hazanu Miftaru, ki je kot vojak v Petrovaradinu meseca aprila ubil tri oficirje in to poročnika Kokanovića in Banorića ter ruskega podpolkovnika Usprenskega. Poleg tega je obtožen radi begunstva na Madžarsko. Miftar se zagovarja, da je izvršil zločin v pijanosti.

Nesreča na morju. Nekaj žen, ki so opravljale poljska dela, se je vrčalo z ladjico proti Šilu na otoku Krku. S poljskimi delavkami se je vozil tudi 70 letni stavec Ivan Lončarić iz vasi Selce. Ko je prijadrala ladja do rta Šilo, se je prekucnila in vsi potniki so padali v morje. K sreči so obdržali ponesrečenci toliko duševne prisotnosti, da so se po prebitnem trenutnem in prvem strahu pod vodo oklenili krajev ladje in tako vztrajali v boju za življenje in smrt cele tri ure, dokler ni dospela rešitev. Ponesrečenci so se vsi rešili, samo zgoraj omenjeni stavec je na prevozu iz Šila v Selce umrl.

Iz maščevanja je hotel živo zažgati. Komaj 20letni kmet Miklavž Barčana iz okolice Virovitice je že prekuhal dolgo časa maščevalno jezo na svojo mačeho, katero bi moral po testamentarni volji svojega rajnega očeta preživljati do njene smrti. Pred dnevi se je Nikola priplazil do hiše mačehine, jo dobro zaklenil in nato užgal z namenom, da bo s stavbo vred zgorela tudi mačeha. Žensče je na srečo zbudil krik kokoši, vstala je in ko je zapazila ogenj, je začela vpiti na ves glas skozi okno na od pomoč. Njeni obupni klici niso bili zaman, prihiteli so jej v zadnjih strašnih trenutkih na pomoč sosede, ki so jo rešili iz pripravljene jej grmade. Hiša je pogorela do tal, nečloveškega maščevalca so zaprli.

Divjaštvo, ki ga tape oblasti. V Splitu in sploh ob celi dalmatinski obali in po Primorju se je od 12. oktobra naprej začel lov na ptice pevke in to v velikem obsegu. S tem divjaško neusmiljenim lovom se ukvarja predvsem mladina. Koj v začetku letošnje lovske sezone, ko so tako lepi solnčni dnevi, se je izkazal ptičji lov dokaj dobičkanos. Nekateri lovci ulovijo na dan po 100 ptičev raznih vrst in predvsem malih pevcev. Lovijo jih na sledeči način: na polju se izbere pripraven teren, kjer ne raste grmovje in kjer je daleč na okrog čista ravan. Na takih mestih se zapičijo v zemljo umetno izdelane šibice, katere imenujejo »lošket«. Te šibice namažejo z limom in pod to vabo postavijo kletke, v katerih so že ujeti ptiči. Ujeti pevci pod pastjo privabijo s svojim petjem svobodne, ki letajo okrog po poljih. Ti svobodni pevci se spustijo najprej na stebelce in obtičijo na limu. Za ta lov na limanice izdaja policijska oblast posebno dovoljenje. Prepovedan je samo lov, ako bi kdo ujete ptiče oslepljal z namenom, da bodo kot slepci lažje in mikavnejše peli. Čuditi se moramo, kako da sploh daje oblast dovoljenje za tako divjaški lov.

Lov na medvede v Gorski Krajin. V Gorski Krajin, zapadno od Ogulina je v tamošnjih pragozdih še vedno dosti medvedov. Letos so postali posebno predrzni, ker jih že dolgo časa niso vznemirjali z velikim lovom, ter prihajajo prav do vasi. Logarju Rasporu pri Gašparcih je medved ubil dve kravi ter si eno nato odnesel za južino. Naslednji dan je tega medveda ubil lovski zakupnik Beljan. Čakal je srne, pa se je mesto teh pojavil pred njim medved. Proti predrznim medvedom pripravljajo sedaj kmetje velik lov.

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazan, volčji pes, br. 18 D, vez. 30 D; 20. zv.: Kralj gora, br. 18 D, vez. 30 D. — Kol.

Borza (Avala). Zürich zaključni: Beograd 9.20 tri četrti, Pariz 23.75, London 25.10 tri četrti, Newyork 518.75, Milan 20.65, Prag 15.36 in pol, Wien 73.12 in pol, Budapest 0.00726, Berlin 123.40, Brüssel 23.55, Madrid 74.40, Amsterdam 208.40, Varšava 84, Bukarešt 2.50 Sofija 3.77 in pol, Atene 7.15. — Zagreb devize: Pariz 255.50 do 259.50, London 271.57 do 273.57, Newyork 55.92 do 56.52, Milan 222.42 do 224.82, Praha 165.89 do 167.89, Wien 7.884 do 7.984, Budapest 0.07884 do 0.07984, Berlin 1335 do 1345, Zürich 1082.25 do 1090.25, Brüssel 254.75 do 258.75. Valute: dolar 55.22 in pol do 55.82 in pol, češka krona 163 do 165.

Iz Maribora.

Na pošto-brzojavnih uradih so iz vseh mest države že dovolj znani gotovi nedostaki ne samo glede prometa in strank, ampak tudi glede osobja in njegovega položaja, naravnost brezmiselnost je pa, če se k vsemu temu prispeva še n. pr. nekaj takega: Tvrdba dobiva stalno brzjave od nemške blagovne borze. Brzjavi so seveda nemški. Tvrdba tak brzjav nujno rabi in ker dostava rabi precej časa, se obrača na urad s prošnjo, naj sporoči vsebino brzjava telefonično. Uradnica da za odgovor: »Nemško se uradno ne da telefonirati.« — Kaj sedaj? Končno se le dogovori podjetnik z uradnico, da bo vsebino brzjava, mesto da bi jo prečitala, kakor je, prestavila in telefonirala v slovensčini. To se zgodi in tvrdba dobi tako besedilo, ki govori o slabem položaju, a navaja cene, ki dajo sklepati na naravnost nasprotno. Pozneje se izkaže, da čudno ambicioznirana uradna moč ob pretiranem naglašanju uradnega jezika ne vodi računa o svojih jezikovnih zmognostih. O pomisleku na posledice in škodo vsega tega ni seveda ne duha ne sluha. — Ko se kaki tvrdki enkrat prestavi »Nach frage flau« v »Kupčija slaba«, se pa ob drugi priliki dela škoda s tem, da mora čakati tvrdba na telefonsko zvezo s svojo banko po trideset ure. Kaj takega bi pač ne bilo treba. — tgr.

Iz srednjih šol. Glede jezikovnega pouka je nastala velika zmeda — težka za dijake, profesorje in starše. Spreminja, uvaja in odpravlja se jezikovni pouk brez sistema. Na gimnazijah je na primer takoj od začetka latinščina in nemščina, na realnih gimnazijah pa v prvih dveh razredih ni nemščine, v tretjem se pa začne francosščina z nemščino vred. Bogzna, komu je prišlo na misel, da naloži dva tuja jezika učencem enega zavoda takoj ob začetku, drugim pa v tretjem letu. — Z delavnicami za ročno delo se hoče začeti. To je prav hvalevredno. V Avstriji in Nemčiji se že dolgo udeležujejo take delavnice, vsak srednješolec se usposobi za kako manuelno delo, a pri celi stvari je najboljši sistem z vsemi pripomočki, dočim se pri nas nekaj pripravljajo, ko se še ni poskrbelo za prostore in za strokovne moči. — tgr

Pevcem pevskega društva »Maribor«. Na ustanovnem obnem zboru 12. oktobra 1925 so se vaje določile takole: ob četrtkih od 6. do pol 8. ure za dame, ob sobotah od 6. do pol 8. ure za gospode, obakrat v pevski sobi v stolnem župnišču. P. n. pevke in pevci, ki bi se še radi priglasi, morejo to storiti tudi ob času vaj. Skupne vaje so določene za ponedeljek od pol 8. do 9. ure. Vse pevke in pevce prosimo, da so točni. Bog živil Glasbeni Matica. Radi vелеvažnega predavanja v Ljudski univerzi in radi odsotnosti g. dirigenta izostane v sredo zvečer pevska vaja za ženski zbor. — Predsednik.

Orliški krožek v Mariboru naznanja vsem svojim članicam in tudi drugim, ki se eventualno želijo pristopiti, da se vrši telovadba zopet redno vsako sredo in vsak petek od pol 7. do pol 9. ure zvečer v telovadnici dekliške meščanske šole Cankarjeva ulica 5 (vhod Razlagova ulica na dvorišče). Prosimo vse tiste, ki se mislijo telovadbe udeleževati, da pridejo točno in redno k telovadbi, da zamoremo kmalu pričeti z novimi vajami. — Odbor.

Pregled javnih lokalov. Iz mnogih drugih krajev često poročajo listi o potrebnem in uspešnem pregledovanju javnih lokalov, zlasti gostiln, pekarn itd. — Nujno potrebna bi bila taka pregledovanja tudi pri nas v Mariboru, ker so mnogi lokali vse prej kot pa snažni. — tgr

Zahvala. Vdova rajnega železničarja Gradišnika Antona se z obema otročičema najiskreneje zahvaljuje vsem dobrosrčnim dobrotnikom, ki so jej naklonili ob priliki smrti soproga Antona denarno podporo. Predvsem iskrena zahvala uradništvu pri kontroli dohodkov!

Društvo tobačnih trafikantov za mariborsko oblast s centralnim sedežem v Mariboru opozarja vse p. n. traficante iz mesta Maribora, da so došli vzorci slovenskih mariborskih razglednic. Interesantom so vzorci in cene v vpogled pri tajniku društva na Kralja Petra trgu št. 2 v Mariboru.

Narodno gledališče. Predprodaja vstopnic za veliki orkestralni Beethovenski simfonijski koncert, ki je obenem poslovljni večer Mitrovičevih in kateri se vrši v soboto, dne 17. t. m. v veliki Götzovi koncertni dvorani, je že v polnem teku. Gospoda, ki so rezervirali sedeže, se naprošajo, naj jih pravočasno dvignejo, ker bi se v protivnem slučaju zaradi velikega zanimanja lahko prodali drugim. S tem koncertom se tudi začne serija koncertov, ki jih v tekoči sezoni namerava prirediti Narodno gledališče. Za prihodnji koncert, ki se bo vršil dne 7. novembra t. l., je že angažiran svetovnoznani kvartet Zika.

Oglas dražbe. V pisarni 32. artilerijskega polka v Mariboru, Stritarjeva ulica 30, se bo vršila dne 17. oktobra t. l. ob 10. uri predpoldne dražba (licitacija) za prodajo 70 komadov zdravih, do 6 mesecev starih prascev za plemo prav dobre pasme po zelo ugodnih cenah. Prasci se bodo

prodavali posamezno ali pa po več naenkrat, popolnoma po želji licitatorov. Vsak kupec mora kupljene prasce takoj plačati in takoj po licitaciji odpeljati iz vojašnice na lastne stroške. Ta licitacija je posebno važna za vse posestnike mariborske okolice, ker si na ta način lahko osigurajo dobro plemo za prihodnje leto, pa se zaradi tega vsi reflektanti vabijo v najboljšem številu k tej dražbi.

Oglas licitacije. V pisarni 32. artilerijskega polka v Mariboru, Stritarjeva ulica 30, se bo vršila dne 20. t. m., ob 10. uri predpoldne javna ustmena licitacija za nakup živil za čas od 1. oktobra 1925 do konca marca 1926, in sicer v sledečih količinah: 900 kg riža (pirinča), 450 kg ječmenčeka (geršla), 650 kg koruznega zdroba, 650 kg makaronov, 650 kg svinjske domače masti, 100 kg namiznega olja, 1600 kg octa (ksa, sirčeta). Ponudbe se bodo sprejemale tudi za posamezna živila z vzorci. Predaja živil v slagališču polka od posameznih licitatorov se bo vršila v dveh obrokih in sicer: prva polovica do 10. novembra t. l., druga polovica do 1. januarja 1926; živila mora vsak prodajalec sam pripeljati v slagališče polka. Pred licitacijo mora vsak licitator položiti kavcijo v višini od 5% (inozemci 10%) vrednosti onih živil, katera želi polku prodati. Vsem, ki ne postanejo liferantje, se kavcija takoj po licitaciji zopet vrne. Izročena živila plačajo se takoj po sprejemu v slagališče na podlagi računa. Pogoji, po katerih se bo nakup vršil, se lahko vpogledajo vsakodnevno (razen ob nedeljah in praznikih) v pisarni 32. artilerijskega polka v Mariboru.

LISTEK.

Mali svet naših očetov

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

63

Vse sveče so bile sedaj že prižgane. Organist je bil že na svojem mestu. Rahlo, kakor bi ga hotel vzbuditi, je pritiskal na svoj stari inštrument, ki je kakor ozlovoljen hreščal. V trenutku pa, ko je zapel zvonček, ko so zadonele orglje z vsemi svojimi glasovi in ko so vstopili strežniki in je vstopil mašnik, je prišla Luiza skrivoma, kakor ljubimec, svojega moža za roko.

Ti dve roki, ki sta se skrivaj stisnili, sta govorili o bližnjem dogodku, o težki odločitvi, ki je bila še tajna in ki ni bila še nepreklicno sklenjena. Mala, nervozna roka je rekla »pogum!«. Moška roka je odgovorila »imel ga bom«. Treba se je bilo odločiti. Franco mora odpotovati, zapustiti ženo, otroka, starega strica, mogoče za nekaj mesecev, mogoče za nekaj let. Zapustiti mora Valsoldo, drago hišico, svoje cvetice, mogoče za vedno. Odit mora v Piemont, poiskati si delo in zaslužek z upanjem, da bo lahko pozval družino k sebi, kadar bi izginile vse one velike narodnostne nade. Bil je vesel, da je izbrala njegova žena cerkev in ta slovesni trenutek, da mu da poguma za to žrtev; zato ni več izpustil sladke roke. Tudi on jo je držal, kot bi jo držal ljubimec, ni pogledal Luize, obraz je ostal neizpremenjen, telo nepremično. Samo z roko je govoril, z dušo na dlani in v prstih, bila je to najbolj strastna govorica, polna nežnosti, ljubkovanja in ognja. Parkrat se je hotela nežno izviti, a on jo je trdno držal. Z dvignjenim obrazom je gledal na oltar, kot zatopljen v orgljanje, v duhovnikov glas, v petje ljudstva. V resnici pa ni sledil molitvam, toda čutil je navzočnost Boga, neko zamaknjenost ga je obšla, vse je kipelo v njem v ljubezni, v bolesti, v zaupanju na Boga. Luiza ga je prišla za roko, ker je vedela, da moli, da volovijo v njegovem srcu vse skrbi in vsi dvomi. V resnici je imela namen, da mu vlije poguma, ker je bila prepričana, da je dobro zanj, če podvzame ta bolesten odhod. Ni razumela stisljaja, ki ji je odgovoril. Zdelo se ji je, da je to strasten odpor proti ločitvi, a ker tega ni mogla odobriti, četudi bi to tako zelo rada, je vsak trenutek poizkusila, da izvije svojo roko iz njegove. Med povzdigovanjem je on iz spoštljivosti potegnil svojo roko iz njene. Nato je moral vzeti na roke Marijo, ki je zaspala. Spala je dalje, z glavico na očetovih ramah ter kazala lep, miren profil. Ni vedela, ona, ljubljena, da bo moral iti njen oče daleč, daleč proč. In sree njenega očeta je postalo mehko vsled tega malega, toplega zaklada, ki je dihal vanj, te glavice, ki je imela duh gozdnega ptička. Zazdela se mu je, da je že odšel, in da ga ona išče, da joče za njim. In v njegove roke je šinilo hrepenenje, da bi jo stisnil k sebi, a obstal je vsled strahu, da bi jo vzbudil.

Gilardoni je šel prvi ven. Stal je na trgu in čakal dono Estero z odprtim dežnikom. Prišla je, viseč ob Luizini roki. In zlobna Luiza je rekla profesorju kljub tihim prošnjam svoje tovarišice: »Tu je vaša dama.« Ester ni imela poguma, da bi odklonila Gilardoni roko, toda smehljaje mu je omenila, da sveti tisoč zvezdic.

Gilardoni je pogledal nebo, izustil dva ali tri brezsmiselne stavke ter zaprl dežnik. Ni več snežilo, nad Boglio je bilo nebo jasno in čulo se je v zraku neprestano bučanje. »Veter, veter!« je rekel Ismael, ki se je pridružil družbi. »Jaz grem peš!« je zastokala sedaj Cija, ki je imela velik strah pred jezerom. Ljudje, ki so se usuli iz cerkve, so razkropili in razpršili skupino ter jo povlekli po stopnjicah navzdol. Znova se je sešlo teh šest popotnikov in brodnik na trgu S. Mamette. Dona Ester je izjavila, da se ne počuti baš dobro, zato odklanja čaj in gre peš domov s Cijo.

Profesor je stal ob strani in molčal.

Franco in Luiza sta vedela, da bi bil zaman vsak ugovor. In tako sta šli obe ženski proti domu. Spremljal ju je Ismael, ki se je moral potem vrniti po Maiorijeve in čoln.

V Gilardonijevem salonu je gorela moderatorna svetiljka, v peči je prasketal prijeten ogenj. Pinella je vse pripravil za čaj. A narediti ga je morala Luiza. Zakaj zdelo se je, ko da je profesor popolnoma izgubil glavo. Ni delal družega, kakor da se zmerjal z norcem in oslom. Sprva se ni dalo ničesar izvleči iz njega. Polagoma pa je prišla na dan zgodba o nebesih pod dežnikom in peklenske posledice teh nebes. Ko so šli po cerkvenih stopnjicah navzdol, je prišlo med njim in Estero do sledečega razgovora: »Veste, dona Ester, bojim se, da sem vas razžalil.«

»Kako?«

»Z ono stvarjo pod dežnikom.«

»S kakšnim dežnikom?«

Profesor si ni upal ponoviti svojega poklona.

»Saj veste, rekel sem vam nekaj«

»Kaj?«

»Govorili smo o nebesih«

Ester je molčala.

» in kadar sem skupaj z osebo, ki jo spoštujem, ki jo iz vsega srca spoštujem, takrat zinem lahko kako neumnost. Tudi sedaj bi skoraj rekel eno, dona Ester.«

»Saj niso neumnosti«, je odgovorila Ester, se ločila od njega in odšla s Cijo proti Orii.

Toda profesor o tem pogovoru ni poročal tako. Pripovedoval je, da je razkril svoje globoko čustvo in da se je dona Ester ujezila. Franco bi se zelo rad zasmejal. Luiza pa je šaljivo rekla: »Prepustite to meni, pustite meni, naredila bom čaj, in mir in vse; vi pa prihodnjič ne bodite tak zapeljivec!« Malo je manjkalo, da profesor ni pokleknil pred njo ter ji poljubil mali čevlček. Opomogel si je, prevzel dolžnosti gostoljubja in ponudil svojim prijateljem čaja.

»Poglejte Marijo«, je rekel Franco tiho. Mala deklica je zaspala v profesorjevem naslonjaču poleg okna.

Franco je vzel svetiljko v roko ter jo dvignil, da bi bolje videl. Bila je podobna nebeskemu bitju, ki je padlo na zemljo s svetlobo zvezdic. V spanju ji je bila po obrazu razlita nadzemna sladkost, skrivnostna svečanost. »Dragica!« je rekel. Z roko je potegnil svojo ženo k sebi, ne da bi obrnil oči od Marije. Gilardoni je stopil za njima in zamrmral: »Kako je lepa!« ter se vrnil nato k peči z vzdihljajem »blagor vama!«

(Dalje prihodnjič.)

Reven dijak V. razreda gimnazije želi poučevati proti odškodnini, da se mu dajo obedi. Prijave sprejema upravnistvo »Straže.« 506

Marljive zastopnike išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevaljskega marenberskega in slovenjgraškega okraja. Javijo naj se le tamošnji domačini na upravo lista pod »Trajen dober zaslužek.« 487

Pletene jopice, bluze, telovnike za moške in ženske, sviterje, kostume, spodnja krila, pelerine, kapice, nogavice, dokolenice itd., vse iz najboljšje volne, dobro izdelano in za nizko ceno dobite v strojni pletarni M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 489

Dobro žgane zidake, bobrasto strešno opeko, opeko za tlakovanje ponuja krožna peč Tschernitschek, Kamnica. Mestni naslov: Maribor, Trubarjeva ulica 5. — Oddaja se tudi potrta in preveč žgana opeka. 486

Stiskalnice in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochnegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. Postrežba točna. Cene nizke. 342

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Slaughter-Trio »Smid-Hercer-Bernkopf« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1- I. 107

Javna dražba.

Dne 25. oktobra se bode prodalo na javni dražbi 25 komadov nadštevilnih polnokrvnih ameriških dirjačev in 17 komadov nadštevilnih konjev polnokrvne angleške pasme. Konji so iz žrebčarne Kamenden in Kulpin, žrebci in kobile 2 do 14 let stare. Dražba se vrši v Kulpinu dne 25. oktobra, v nedeljo, ob 11. uri predpoldnem.

Reflektanti, ki želijo prisostvovati dražbi, naj pravčasno prijavijo svoj prihod na Ergel (žrebčarna) Kulpin, pošta Kulpin (Bačka). Zadnja železniška postaja je Pašičevo, kamor pridejo vozovi iz Novega Sada ob 10.4 predpoldnem in iz Subotice ob 10.5 predpoldnem. Na postaji Pašičevo bodo reflektante čakali vozovi za prevoz v Kulpin. 492

Upravnik žrebčarne Kamenden in Kulpin.

Moške klobuke

najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki

Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Prvovrstno semenje

za sejanje pšenice, rži in ječmena lastne vzgoje prodaja oskrbnistvo Kcherbaum, Maribor, Grajski trg 7. 507

: Tovarna pohištva :

ob železniški progi, se radi družinskih razmer prodaja. Ponudbe pod »Tovarna« na upravo lista. 508

Osebni avto

»Puch« VIII. v dobrem stanju, pnevmatika skoro nova, kakor tudi Phonola, pripravna k vsakemu glasovirju, se prodaja. Ponudbe pod »Jug« na upravo lista. 509

Priporoča se

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno podobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din.

Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

KARO-čevlje

Lastne delavnice — solidne cene.

MARIBOR, Koroška cesta št. 19.

Le najboljše je najceneje.